

Sociaal Veiligheidsplan

2023-2024

INLEIDING

Per 1 augustus 2015 is de wet op de sociale veiligheid op school aangenomen. Iedere school is nu verplicht een sociaal veiligheidsplan te hebben. In deze wet is opgenomen dat een school voor iedere leerling een sociaal veilige leeromgeving dient te waarborgen. In het voorliggend plan is onze sociale veiligheid beschreven.

Daar blijft het niet bij. Het plan moet leven onder het team en wordt dus met regelmaat op de schoolagenda geplaatst, ter evaluatie of wanneer aanpassing nodig is.

INHOUDSOPGAVE

1. Sociaal veilig schoolklimaat
  - 1.1 Een schoolbrede aanpak
  - 1.2 Normen en waarden
  - 1.3 Pedagogisch vakmanschap
2. Sociaal-emotionele ontwikkeling/vorming
3. Antipestprotocol
  - 3.1 Plan van aanpak
  - 3.2 Digitale omgang
4. Vertrouwenspersonen
5. Ondersteuning
6. Monitoring

Bijlagen

1. SOCIAAL VEILIG SCHOOLKLIMAAT

Leerlingen doen op school niet alleen vakkennis en -vaardigheden op, het is ook de plek waar zij leeftijdsgenoten ontmoeten, kennis maken met de samenleving, met normen, waarden en omgangsvormen. Daar hoort bij dat zij leren, oefenen en soms ook grenzen overschrijden. Didactiek en pedagogiek begeleiden dit leer- en ontwikkelingsproces. In een veilig schoolklimaat zijn er grenzen en regels, wordt adequaat opgetreden tegen grensoverschrijdend gedrag en worden leerlingen aangemoedigd om positief gedrag te laten zien. De school waarborgt de sociale veiligheid van leerlingen en leraren (werknemers). Daartoe is allereerst vastgesteld welke (ernstige) incidenten de school onderscheidt. Dit zijn:

- fysiek geweld
- intimidatie/bedreiging met fysiek geweld
- intimidatie/bedreiging via sms, Whatsapp, Snapchat, e-mail, internet of andere digitale media
- pesten, treiteren en/of chantage
- seksueel misbruik
- seksuele intimidatie
- discriminatie of racisme
- vernieling
- diefstal
- heling
- (religieus) extremisme

Incidenten worden in eerste instantie afgehandeld door de leraar. Als zaken niet opgelost kunnen worden, wordt de directie betrokken bij de afhandeling. Ook ouders worden betrokken bij de aanpak van incidenten door hen direct te benaderen.

De school beschikt over het registratiesysteem Esis: de leraar registreert incidenten als een notitie in Esis. Een incident wordt geregistreerd als de leraar inschat dat het werkelijk een incident is, of na een officiële klacht. De directeur monitort tweejaarlijks de gegevens die aangeleverd worden door de leraren en stelt –in overleg met de staf- op basis daarvan verbeterpunten vast.

De school probeert incidenten te voorkomen. Er zijn school- en klassenregels. Deze regels worden ook daadwerkelijk gehanteerd. De school beschikt daarnaast over de methode *Kanjertraining* voor de sociaal-emotionele ontwikkeling en het volgsysteem *KanVAS*. De lessen sociaal-emotionele ontwikkeling staan in het teken van de ontwikkeling van goed (passend) gedrag.

De gedragscoördinator op de GHS is Femke Halma. Zij is tevens anti-pestcoördinator. In de schoolgids worden ouders geïnformeerd over aspecten van sociale veiligheid. Zie hiervoor de kopjes 'Pestprotocol' (pag. 17) en 'Klachtenregeling' (pag. 20) in de schoolgids.

1.1. Een schoolbrede aanpak

Om een sociaal veilig klimaat te creëren, zet de school meerdere met elkaar samenhangende interventies, programma's en methoden in op individueel niveau, op klassikaal niveau en op schoolniveau. Ook betreft de school de ouders en de omgeving bij de aanpak. Grensoverschrijdend gedrag, zoals pesten, houdt meestal niet op bij het verlaten van het schoolplein. Het kan zich voortzetten op weg naar huis, bij de sportvereniging en op internet. Pesten is een maatschappelijk probleem. Samenwerking van alle betrokken partijen is dan ook noodzakelijk. Maatregelen moeten zich niet alleen richten op de leerling die grensoverschrijdend gedrag vertoont, maar ook op de schoolomgeving, de thuisomgeving en op leeftijdsgenoten. Indien noodzakelijk wordt er overlegd met externe zorgpartners, zoals schoolmaatschappelijk werk.

1.2. Normen en waarden

Op de Goede Herderschool werken we met duidelijke regels en afspraken. We werken vanaf de vijf centrale regels van de Kanjertraining (zie bijlage 1), die in samenspraak met de leerlingen verder worden ingevuld en afgesproken voor dat schooljaar. Deze regels ontstaan samen met de groep na de eerste weken van groepsvorming. De ambitie is dat deze regels zichtbaar zijn om ze met regelmaat te bespreken met de groep of iedereen zich er nog goed bij voelt en zich ook aan die regels houdt.

1.3. Pedagogisch vakmanschap

Leraren spelen een belangrijke rol in het creëren van een sociaal veilig schoolklimaat. Zij kunnen grensoverschrijdend gedrag tijdig signaleren en adequaat ingrijpen. Ook dragen zij normen en waarden uit en laten zij leerlingen voorbeeldgedrag zien. Dit alles vereist pedagogisch vakmanschap. Het is belangrijk dat de schoolleiding leraren hierin stuurt en coacht en dat leraren zich op dit terrein (verder) professionaliseren. Het begin van het schooljaar is cruciaal voor het realiseren van een sociaal veilig klimaat in een klas. Dan begint de groepsvorming. Als de leraar in deze fase een positief stempel drukt op de sfeer en met de leerlingen duidelijke regels afspreekt, creëert hij een positief klimaat waarvan iedereen de rest van het jaar de vruchten plukt.

2. SOCIAAL EMOTIONEEL LEREN

Het sociaal-emotionele welbevinden van de leerlingen heeft veel invloed op hun totale functioneren. Onze school besteedt daarom structureel en systematisch aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen. We vinden het belangrijk dat onze kinderen zich veilig voelen en voldoende ruimte krijgen om zich optimaal te kunnen ontplooiën. Een goed welbevinden is daarbij van groot belang. Ze moeten goed voor zichzelf kunnen zorgen en goed kunnen omgaan met de mensen en de wereld om hun heen (dichtbij en verder weg). De ontwikkeling van de groep en de individuele leerlingen wordt tijdens de groepsbespreking en/of tijdens een individuele leerlingenbespreking besproken. In deze gesprekken worden ook mogelijke aanpakken voor een groep of voor een individuele leerling besproken. In de praktijk zie je dit op de volgende manieren terug:

- Onze school besteedt structureel en systematisch aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling.
- Onze school beschikt over een goede doorgaande lijn voor sociaal-emotionele ontwikkeling en maakt gebruik van de methode Kanjertraining.
- Onze school beschikt over een LVS voor sociaal-emotionele ontwikkeling (KanVAS gr 1,2 en 3- 8 leerkracht- en vanaf gr 5 ook leerlingvragenlijst)
- De sociaal-emotionele ontwikkeling komt aan bod tijdens de groeps- en leerlingenbesprekingen en tijdens de bouwsessies.
- We koppelen de sociaal-emotionele ontwikkeling aan actief burgerschap en integratie.
- We sluiten aan bij de actualiteit en bij wat er speelt in de groep. Binnen elke groep wordt er na enkele weken van "storming" samen regels opgesteld aangaande de manier waarop we met elkaar omgaan.

3. PESTPROTOCOL

3.1 Plan van aanpak

Met dit plan van aanpak willen we ons gedragsprotocol in praktijk brengen, en daarmee pestgedrag voorkomen. We erkennen de zwaarte van pestproblematiek, en weten dat dit zeer schadelijke gevolgen kan hebben voor het kind. Daarom nemen we als leerkracht elk signaal serieus en vragen de kinderen en de ouders meteen met klachten naar de leerkracht te komen, zodat het probleem zo vroeg mogelijk aangepakt kan worden. We vinden dat een optimale

samenwerking tussen ouders, leerkracht en leerlingen een voorwaarde is om het pestprobleem succesvol aan te pakken. Na een gesprek met ouders en kind neemt de school uiteindelijk de beslissing of het protocol al dan niet in werking treedt.

Voor het pestprotocol verwijzen we naar het Sociale Veiligheids Protocol van de Kanjertraining (Zie bijlage 1). De Kanjertraining gaat uit van 3 fasen. Bij aanhoudend grensoverschrijdend gedrag is met name fase 3 leidend. De stappen hiervan worden vooraf doorgenomen en besproken met de ouders, zowel van de pester als het gepeste kind. Na elke stap worden ouders en de intern begeleider op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. De groepsleerkracht is verantwoordelijk voor beschrijving van de acties in Esis. Aanvullend hierop maken we gebruik van de Vijfsporenaanpak (Zie bijlage 2).

3.2 Digitale omgang

Er is voor leerkrachten weinig zicht op de online communicatie tussen leerlingen. We maken leerlingen bewust van de risico's van internetgebruik en social media, door de betreffende lessencycli van de Kanjertraining in te zetten. Om een meer preventieve inzet te hebben onderzoeken we of de lessen een aanvulling nodig hebben. Hiervoor monitoren we de incidenten en de KanVAS-lijsten.

4. VERTROUWENSPERSONEN

De vertrouwenspersoon van de Goede Herderschool Christl Peeters. Elke ouder of leerling kan op haar een beroep doen als ze problemen hebben, waar ze niet met iedereen over durven te praten. Het spreekt vanzelf dat elk gesprek ook vertrouwelijk behandeld wordt. Onze externe vertrouwenspersoon is mw. Annette Gieszen. Zij is bereikbaar via het emailadres vertrouwenspersoon@stichtingopwijs.nl

5. Ondersteuning

Op school is een schoolmaatschappelijk werkster, Nicole Kervezee. Zij is op maandag aanwezig. Zij is tevens de aandachtsfunctionaris voor de meldcode.

Vanuit de wijk Hillegersberg / Schiebroek loopt een project IJzer smeed je als het koud is. Het doel hiervan is om de ondersteuningsvraag achter gedrag te leren herkennen. Hiervoor worden workshops, intervisiemomenten en scholing aangeboden.

Er loopt een project vanuit PPO Rotterdam, waarbij onderzocht wordt hoe onderwijs en zorg binnen school afgestemd kan worden, zonder het onderwijs te zwaar te belasten. Hiertoe hebben wij gedurende 4 jaar een gedragswetenschapper, Hannah den Engelsman in ons team.

6. MONITORING

Om in kaart te brengen in hoeverre onze leerlingen zich sociaal gezien en veilig voelen maken we gebruik van een aantal instrumenten:

- leerlingenenquête (1x per 4 jaar)
- KANVAS gr 5 t/m 8 sociogram, leerling- en docentvragenlijst, gr 1- 4 docentvragenlijst (2x per jaar)

Bijlagen:

1. Sociale Veiligheidsprotocol Kanjertraining en stappenplan grensoverschrijdend gedrag: [hyperlink](#)
2. Vijfsporenaanpak

‘Pesten is de herhaalde en intentionele agressie van sterkeren tegenover zwakkeren in de groep’ (Goossens, Vermande & Van der Meulen, 2012).

- Uit onderzoek blijkt dat pesten ook bij jonge kinderen voor komt.
- Ongeveer 15% van de jonge kinderen pest weleens een ander kind.
- Pesten is een groepsprobleem en verdient ook een groepsaanpak. De gedachte dat we ons alleen moeten focussen op het slachtoffer of het pesten is achterhaald.
- Preventie van pestgedrag verdient de hoogste prioriteit.
- Een positief groepsklimaat zorgt er niet automatisch voor dat er in een groep niet wordt gepest. Het omgekeerde is wel waar: daar waar er niet gepest wordt, is het groepsklimaat meestal erg prettig.

Bij pestgedrag handelt de leerkracht volgens de Vijfsporenaanpak:

Spoor 1: De leerkracht biedt steun aan het kind dat gepest wordt

- Moedig het kind aan om te praten over het pesten. Zorg dat duidelijk wordt wie er pest, wat er precies gebeurt, waar en wanneer. Als het kind moeite heeft met vertellen, kan het kind het opschrijven of tekenen. Controleer of het wel pesten is (verduidelijken). “Hij lacht me uit”, is niet direct pesten.
- Vraag wat het kind geprobeerd heeft om het te stoppen.
- Help het kind met het bedenken van oplossingen.
- Laat het kind weten dat er alles aan gedaan wordt om het te stoppen en laat weten hoe je dat wilt doen.
- Stel de ouders op de hoogte.
- Zorg zo nodig voor deskundige hulp.

Spoor 2: De leerkracht biedt steun aan het kind dat zelf pest

- Probeer eerst een zo duidelijk mogelijk beeld te krijgen van wat er precies aan de hand is door met andere kinderen, ouders en leerkrachten te praten. Probeer te voorkomen dat een kind valselyk beschuldigd wordt van pesten.
- Praat met het kind en bedenk dat een pester zal proberen het foute gedrag te minimaliseren.
- Houd het kind een spiegel voor waarin het wordt geconfronteerd met de gevolgen van pesten (denk aan: alleen zitten, gesprek met kind, klassenwacht helpen enz.).
- Help het kind om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen.
- Help het kind om zich aan regels en afspraken te houden.
- Als dit geen resultaat oplevert voer dan een aantal probleemoplossende gesprekken om de oorzaak van het pestgedrag bloot te leggen. Waarvoor pest het kind?
- Als de oorzaak enigszins duidelijk is, probeer dan de gevoeligheid van de pester voor wat hij met het slachtoffer uithaalt, te vergroten.
- Als er geen verbetering optreedt, is het tijd voor een gesprek met de ouders.
- Zorg zo nodig voor deskundige hulp.

Spoor 3: De zwijgende middengroep mobiliseren door de leerkracht

- De leerkracht stelt regelmatig het onderwerp aan de orde en telkens in andere bewoordingen.
- Als de leerkracht met de klas over pesten praat, moet deze geen peestsituatie in de klas als uitgangspunt nemen, maar een krantenknipsel, tv-uitzending, website, brief, (prenten)boek, handpoppen, rollenspellen o.i.d. Het gepeste kind kan namelijk op de kop krijgen als de pesters vermoeden dat deze gepraat heeft. Laat goed merken hoe een pester vaak werkt en wat de rol is van de zwijgende middengroep. Zorg dat de kinderen beseffen dat als de pester niet aangemoedigd wordt, deze ook niet meer hoeft te pesten.
- De leerkracht zorgt voor een veilig klimaat waarin duidelijkheid is over de omgang met elkaar, waarin verschillen mogen bestaan en ruzies uitgesproken worden.
- Overleg met de kinderen mogelijke oplossingen en wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen.

Spoor 4: Het bestrijden van het pesten door de school

- De leerkracht moet weten wat pesten inhoudt en wat de signalen zijn.
- Elk jaar wordt er binnen een onderwijsinhoudelijke vergadering aandacht besteedt aan het onderwerp pesten. Het pestprotocol wordt er weer bij gepakt, er worden zaken geëvalueerd en eventueel een rollenspel gedaan.
- De leerkracht maakt tweemaal per jaar een sociogram, bijvoorbeeld via www.sociogram.nl. Aan de hand van zo'n sociogram kun je erachter komen welke kinderen buiten de groep liggen. Dit hoeft niet altijd te betekenen dat deze kinderen worden gepest, maar het kan wel een aanwijzing zijn.
- De leerkracht geeft regelmatig een les sociaal-emotionele ontwikkeling door middel van de methode 'Kanjertaining' en/of Kijk en beleef.
- Aan het begin van elk leerjaar worden er nieuwe omgangsregels bedacht (door de klas) en deze komen ook in de klas te hangen. De leerkracht kan in bepaalde situaties hiernaar verwijzen en naar het feit dat de hele klas het met deze regels eens was en er dus ook aan gehouden moet worden.

Als pester(s) en het gepeste kind in dezelfde klas zitten:

- De leerkracht signaleert het pesten, krijgt het van de ouder te horen of van een leerling.
- De leerkracht volgt spoor 1 en 2 over het steunen van de pester en het gepeste kind.
- Als het pesten na de strafopdracht niet stopt, stelt de leerkracht het pestgeval aan de orde in een bouwvergadering en tevens wordt de pleinwacht gevraagd extra op te letten op het plein. De leerkracht loopt dan even mee naar buiten om de pleinwacht te melden wat er speelt.
- Als alle stappen van spoor 1 en 2 zijn gevolgd en het pesten blijft, stelt de leerkracht de gedragspecialist op de hoogte. Deze gaat na of de leerkracht de stappen op de juiste manier heeft doorlopen.
- De leerkracht stelt de directie op de hoogte van het pestgeval en de genomen acties.
- Als het pestgedrag blijft voortduren kan de directie de pester doorverwijzen naar deskundige hulp (bijv. sociale vaardigheidstraining).

Als de pester(s) en het gepeste kind in verschillende klassen zitten

- Een van de leerkrachten signaleert het pesten op het plein of krijgt een tip van een kind of een ouder.
- De leerkracht van het gepeste kind volgt spoor 1. Hij/zij voert vooral stap 1 heel nauwkeurig uit, zodat hij zeker weet wie de pester is of de pesters zijn. Volg eerst stap 1-4 van spoor 1.
- De leerkracht van het gepeste kind brengt de leerkracht van de pester(s) op de hoogte en deze leerkracht volgt spoor 2 met de pester(s).
- Als het pesten binnen twee weken na de gesprekken in spoor 2 niet is opgehouden, wordt het pestgeval aan de orde gesteld in de unitvergadering.
- Als alle stappen van spoor 1 en 2 zijn gevolgd en het pesten blijft, stelt de leerkracht de gedragspecialist op de hoogte. Deze gaat na of de leerkrachten de stappen op de juiste manier hebben doorlopen en besluit contact op te nemen met de directie.
- De leerkracht stelt de directie op de hoogte van het pestgeval en de genomen acties.
- Als het pestgedrag blijft voortduren kan de directie de pester doorverwijzen naar deskundige hulp.

Spoor 5: Het steunen van de ouders door de school

Adviezen van de school aan de ouders van pesters

1. Bespreek het probleem met de leerkracht.
2. Neem het probleem serieus. Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden.
3. Praat met het kind om achter de mogelijke oorzaak van het pesten te komen.
4. Maak het kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
5. Besteed aandacht aan het kind.
6. Stimuleer het kind eventueel tot het beoefenen van een sport om zijn agressie vreedzaam kwijt te kunnen.
7. Vraag op school naar meer informatie over dit onderwerp.

Adviezen van de school aan de ouders van gepeste kinderen

1. Bespreek het probleem met de leerkracht.
2. Laat het kind zoveel mogelijk vertellen over het pesten of laat het kind opschrijven wat het heeft meegemaakt.
3. Probeer uw emoties in bedwang te houden. Kinderen vertellen hun ouders vaak niks omdat ze bang zijn dat ze boos of juist erg verdrietig worden en dat willen ze hun ouders niet aandoen. Zoek in elk geval geen contact met de ouders van de pester of de pester zelf!
4. Lees eventueel samen met het kind literatuur over pesten op school.

5. Beloon het kind en help het zijn zelfrespect terug te krijgen. Laat het kind merken dat het ook sterke kanten of eigenschappen heeft.
6. Stimuleer eventueel het kind tot het beoefenen van een sport, zodat hij of zij in een spel of motorische vaardigheid kan uitblinken. Het gebeurt ook regelmatig dat het kind op de sport juist niet gepest wordt en zo ergens plezier in kan hebben.
7. Vraag op school naar extra informatie over dit onderwerp.

Adviezen van de school aan alle andere ouders

1. Bespreek bij vermoedens van pesten dit met de leerkracht.
2. Neem het probleem serieus: het kan ieder kind overkomen!
3. Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
4. Praat regelmatig met uw kind over school, de relaties in de klas en over wat leraren doen. Vraag hem of haar af en toe of er in de klas wordt gepest.
5. Geef als ouder het goede voorbeeld door met respect en niet neerbuigend over andere mensen te praten.
6. Leer het kind voor anderen op te komen, zonder zelf geweld te gebruiken.
7. Vraag op school naar meer informatie over het onderwerp pesten.